

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI
ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

SAYI: 11
ERZURUM 1999

GÜLLER KİTABIYLA ZAMANDA YOLCULUK

Şenol KANTARCI*

Beton yığınları arasında kalıplaşmış bir dünya, çimento ve taş yığınları arasında yetişen bir nesil, sabahın erken saatlerinden akşama kadar bir koşuşturma, bir koşuşturma... Metal gürültülerinden ibaret bir dünya içerisinde eksozlardan çıkan petrol yanıklarıyla burunların sızladığı, ciğerlerimizin pas tuttuğu bir ortamda yaşıyoruz veya yaşamaya çalışıyoruz. Peki biz insanoglu olarak bütün bunlardan sadece fizyolojik olarak mı etkileniyoruz? Acaba ruhlarımızın da karardığını farkına tam anlamıyla ne zaman varacağız? Duyguların zayıfladığı, sevgi iksirinin raflara kaldırıldığı, menfaat çatışmalarının sergilendiği; çıkar peşinde koşup yaşadığını sanan, gönüllü sürgünler topluluğu değil miyiz...

Şöyle bir dünya düşünsek diyorum; Bahçelerinde Babil'in asma bahçelerini andıran yediveren ağaçları, meyvelerini biz insanlara tüm güzelliğiyle sunan bahçeleriyle bir dünya...Sayısız renkli çiçekleriyle ve bu çiçekler arasında hafif bir rüzgârın senfonisiyle dans eden kelekler. Başımızı gökyüzüne kaldırdığımızda masmavi bir tabloyla karşılaşalım, kuş civıltılarıyla silinsin kulaklarımızın pası, teneffüs ettiğimiz temiz havayla dolsun ciğerlerimiz. Denizlerden esen meltemlerle dalgalansın saçlarımız "Çiçek gibi bir dünya", çiçek gibi bir nesil, temiz bir toplum düşünelim. Zaten bizler de Türk toplumu olarak çiçek gibi bir neslin evlatları değil miyiz?

Allah, kâinatı gerçekten mükemmel olarak yarattığına göre duyularımızla kavradığımız dünyanın ardındaki armoniyi görebilmek için çıplak gözden daha farklı görme vasıtasına ihtiyaç vardır. Nitekim, Allah cemalini biz insanlara göstermek için toprakta türlü renklerde çiçekler yaratmıştır.

Çiçekler sadece dağları, kırları, bahçeleri süsleyen bir bitki değil, hayatımızın her safhasında bize refakat eden, süsleyen, güzelleştiren unsurdur. Onları mimaride, çinilerde, kitaplarda hatta mezar taşlarında süs olarak görüyor, bununla da kalmıyor köyümüzde, kasabamızda yazmasından mendiline, baş süslemelerinden yatak örtülerine, kiliminden heybesine, çorabına kadar hayatımızın bir parçası olarak görüyoruz.

Ayvazoglu, "Çiçekleri hep sevdim" diyor ve çiçekleri sevmeyen bir insanı normal olarak kabul etmiyor. Bu düşüncelere katılmamak zaten elde değil ki...

Öğrencileri bir gün Buda'nın vereceği bir vaazı dinlemek üzere toplanırlar. Ama o tek kelime bile etmez. Yere eğilerek birkaç çiçek koparır ve görmeleri için

* Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Okutmanı

onlara doğru uzatır. Buda'nın ne demek istediğini öğrencilerinden sadece biri anlar ve anladığını gülümseyişiyle belli eder.

Ayvazoğlu da bize bir çiçek uzatıyor "Güller Kitabı" ve diyor ki; "*Nâbedit'in (Ahmet Cemal) şiirlerini okuduktan sonra ilgim, iyiden iyiye meraka dönüştü ve çiçekler hakkında yayımlanmış ne bulursam toplamaya başladım.*" Ve bu kitabı bizlere sunuyor.

Güller Kitabı'nı okuduktan sonra insanın çiçeğe bakış açısı değişiyor, zaten değişmemesi mümkün değil. Herhalde bundan böyle çiçekle ilgili nerede bir yazı görsek merakla ve büyük bir zevkle okuyacağız. Ayrıca çiçeklere yaklaşımımız daha farklı olacak. Çünkü biraz olsun onların lisanıyla konuşacağız, en azından onların bize ne söylediklerini anlayacağız. Kitap, buram buram çiçek kokuyor. Okuduğunuzda gülün kırmızılığını, kokusunu, mükemmel güzelliğini algılıyorsunuz. Sadece gül mü? Hayır. Lale'den Sümbül'e, Çiğdem'e, Yasemin'e, Zambak'a...kadar her çiçek bir bir anlatılıyor.

Kitap, sadece kendi kültür yapımıza değinmekle kalmayıp çeşitli dünya mitolojilerini içermekte ve bunlardan güzel misaller getirmekte. Dünden bugüne divan şairlerimizin çiçeklerle süslü şiirleriyle, anlatımlarıyla çiçeğin karakteri çizilmekte.

Güller Kitabı, Orta Asya Türk Kültürü'nden, Osmanlı Devlet karakterine oradan günümüz toplum anlayışını merhale merhale ilimsel bir metotla sergilemekle geçmiş günümüze taşıyor. Ayvazoğlu "*Güzellikle faydayı birlikte düşünmek, atalarımıza göçebeliğin kazandırdığı bir meziyettir.*" diyor ve atalarımızın çiçek sevgisini akıcı bir üslubla bizlere sunuyor. Bu arada Ayvazoğlu, Türk bahçeciliğinin genel özelliklerini, karakteristik yapısını, tarihi inkişafını bize anlatırken, Türk bahçeciliği hakkında araştırma yapan Celal Esad Arseven, Muzaffer Erdoğan, Sedat Hakkı Eldem gibi yazarlarımızı da gözardı etmiyor.

Güller Kitabı, çiçeğin tarihçesini, çiçeğin lisanını öğrenmek isteyenlere kaynak olabilecek bir yapıda olduğunu hemen hemen her satırda anlatmaktadır. Bizlere çiçek kültürünü aşulamakta, bilahare sadece Gül'ün kendi başına bir kültür ananesi olduğunu göstermektedir. Nef'i mısralarında bunu çok güzel anlatır:

*Gül devri ayş eyyâmıdır zevk ü safa hengâmıdır
Aşıkların bayramıdır bu mevsim-i ferhunde-dem*

Biz, Beşir Ayvazoğlu'nu bu kitabıyla bazen bir felsefeci, bazen bir edebiyatçı ve çoğu yerde bir tarihçi olarak görmekteyiz. Anlatımı akıcı ve sade olmakla birlikte, divan şiirlerinin hatta eski Türkçe şiirlerin aynen alınması, bugünkü Türkçe'ye çevrilmemiş olması, herhalde Ayvazoğlu'nun onları hiç değiştirmeden taze koparılmış bir çiçek gibi bize sunmak isteyişinden olsa gerek.

Ancak Ayvazoğlu'nun bazı korkuları var. Bunların başında saltanatlarını ilan etmeye çalışan plastik bazı çiçekler gelmektedir. Ama Ayvazoğlu hiç üzülmesin, çünkü kitabının bir yerinde Necati Bey, Menekşe için; *“Evet Menekşe deste işidir ama değerini fazla düşürmemek için yılda bir kere pazara gelir.”* diyor. Kardelen ise baharla gelir. Yani her çiçeğin belirli bir zamanı ve o zamanki güzelliği ve kokusu var. Oysa plastikler zamansız olurlar ve naylon kokarlar. Çiçekten anlayanlar ona değerini verecektir.

Ayvazoğlu'na teşekkürler diyor ve çalışması “Güller Kitabı”nın devamını bekliyoruz. Ayvazoğlu'nun kitabını okurken çiçeklerle dolu masal dünyasında tatlı bir yolculuk yaptık. Bu yolculukta bize çiçeklerle dolu şiirleriyle ninniler söyleyen divan şairleri, aşıklar eşlik etti. Eeveet, gökten üç elma düştü, birisi çiçeğe gönül verenlere, birisi Beşir Ayvazoğlu'na, birisi de “Güller Kitabı”nı okuyanlara olsun.